

Redacția și Administrația:
Budapesta, VII., Nyár-utca 1.

Aci sunt a să trimitte tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Tot aci să primese anunțuri cu
prețurile cele mai mederate.

Un număr 10 filieri.

ADEVÉRUL

FOAIE POLITICĂ, SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe 1 an --- --- 2 coroane
Pe 1/2 an --- --- 1 coroane

Pentru străinătate:

Pe 1 an --- --- 3 coroane

Pentru America:

Pe 1 an --- --- 1 dollar

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie pentru poporul muncitor roman.

Redactata de un comitet.

Apare în prima Vineri după 15.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

Răspândiți foile noastre.

Prin răspândirea foilor noastre, nu faceți altceva, decât răspândiți ideea socialdemocrației printre poporul nostru românesc.

Pentru-că cea mai dreaptă și sfântă idee e ideea socialdemocrată.

Pentru aceea am și făcut un preț cât se poate de mic, ca să le poată abona fiecare frate român. Prețul abonamentului pentru

„Adeverul” și „Glasul Poporului”

laolaltă costă pentru Austro-Ungaria 2 coroane la an.

Pentru străinătate 3 coroane, iar pentru America 1 dolar.

Banii sunt a se trimite pe adresa „Adeverul”, Budapesta, VII. ker., Nyár-utca 1. sz.

Frați Români! Agitați în interesul foilor noastre. Un muncitor român să nu fie, care să nu le aibă abonate.

Parlamentul muncitorimei ungare.

În zilele de 11, 12, 13 și 14 Aprilie 1909, s'a ținut al XVI-lea congres al partidului socialdemocrat din Ungaria, s'au mai bine zis: parlamentul muncitorimei ungare.

Delegații acestui congres (parlament) al munciei, au fost adevărații trimiși, ca reprezentanți ai muncitorimei, fără deosebire de neam și religie din Ungaria.

Delegații acestui congres, veniți din toate colțurile țării ungurești, au venit cu acel simțământ și cu acea dragoste, pentru a pune din nou o bază, precum de a găsi un nou mod, cum și în ce formă ar putea să lupte pentru cucerirea adevăratelor drepturi ce i-se cuvine, întregului proletariat din Ungaria, precum a apăra interesele lui. A lupta cu o energie mai mare contra tuturor tâlharilor, cari caută prin diferite moduri mișelești a sugruma și a nimici pe toate potecile, întreaga mișcare muncitorească ungară.

Lucru știut este, — nu odată am amintit — că anul trecut, a fost un an învizițional, pentru întreaga muncitorime ungară. Aceste învizitii a fost aplicate în contra muncitorimei, la cererea patronilor, capitalismului, feudalismului, „uniunii îndârjiților” din Ungaria, din partea guvernărilor oligarhice coaliționisti, suspendând și disolvând peste 400 de grupe, o mare parte din sindicatele muncitorești, călcând în picioare dreptul de întrunire, dând lovituri libertății presei, întemnițând și condamnând atât în bani cât și la temniță o sumedenie de tovarăși. Și toate acestea, le-au comis cu gândul, că au să sfârșească cu desăvârșire mișcarea muncitorească.

Anul trecut, se poate scrie cu litere aurite în istoria universală, ca un adevărat cutur al muncitorimei ungare.

Însă tiranii muncitorimei s'au înșelat. Cel mai bun document ni-l arată și de data asta

congresul de față, că cu toate că tiranii muncitorimei s'au folosit de diferite arme spre a nimici organizațiile muncitorești, nu le-a reușit, pentru-că vedem, că acest congres și de data asta, a fost la înălțimea chemării sale.

Muncitorimea din Ungaria a fost reprezentată și de data asta, într'un număr cât se poate de însemnat în acest parlament al muncitorimei ungare. Deci asta documentează, că muncitorimea nu e împrăștiată, ci din contră e mai puternică, mai mult ține laolaltă, cu cât vor fi persecuțiile mai mari, cu atât are să fie muncitorimea mai solidară, mai puternică.

Nu există putere pe fața pământului, care ar putea zdrobi mișcarea muncitorească, din ori-ce țară ar fi ea. Pentru-că în muncitorime există puterea. E drept, că încă astăzi muncitorimea nu se știe folosi de puterea sa, dar cu timpul. Și atunci, când fiecare muncitor își va cunoaște chemarea sa, atunci întreaga muncitorime se va ști folosi de puterea ei, atunci va trebui să i-se închine mașinăriile statelor, prin cari a aplicat-o în jug, va trebui să i-se închine coroanele și tronurile.

Deci veni-va timpul, când muncitorimea de pe întreg globul pământului, își va cunoaște chemarea, se va solidariza cu toate popoarele lumii, neținând cont de neam și religie, și alături vor lupta în contra tiranilor lor.

Solidaritatea aceasta a popoarelor, iarăși congresul de față ni-o documentează. La acest congres a fost reprezentat personal partidul socialdemocrat din Austria, prin tovarășul L. Winarsky, deputat în Reichsrath-ul (parlamentul) austriac, partidul socialdemocrat din Croația, prin unicul lor deputat în casa țării tovarășul Vitomir Korac, partidul socialdemocrat din Bosnia și Herțegovina prin K. Kapácsy. Iar prin epistole și telegrame au salutat congresul partidul socialdemocrat din Germania, America, și alte state, precum din o mulțime de orașe, din țară și străinătate. Deci astea documentează solidaritatea, ce are să domnească între toate popoarele lumii, și laolaltă luptă spre dobândirea țantei dorite.

*

Însă acum partidul nostru socialdemocrat, va căuta ca să lupte cu o mai mare energie contra clericalismului. Pentru-că știut este, că clericalismul ține poporul înapoi, nu-l lasă să se cultiveze, în al doilea rând și el exploatează după plac popoarele, dându-le gata de sclave, în ghiarele capitalismului.

După astea vom putea vedea, că clericalismul prin rafinieria lui, a prins zi de zi teritoare de pământuri tot mai largi, aducând pe popoarele acestei țări la săpă de lemn. Dacă vom privi mai de aproape asupra averilor clericale (popești) din Ungaria, vom vedea, că în mâinile lor există o însemnată sumă din pământurile acestei țări, pe când popoarele stau să peară de foame.

Deci, până-când în țările civilizate, clericalismul e dat la o parte din serviciile statelor, până atunci la noi, sunt protejați din partea statului. Pentru-că la noi, dorința guvernărilor e, de-a întuneca cât mai mult mințile popoarelor, pentru-că cu atât mai mult și mai bine pot guverna, domni.

Aici dăm decurgerea congresului din ZIUA ÎNTĂIU.

Duminecă, înainte de amiază.

Congresul și de data asta s'a ținut în sala cea mare a casei orașului din Váczi-utca. Delegații pe la orele 9 au venit în grupe mai mari și s'au așezat fiecare la locul seu, iar galeriile într'un moment au fost ocupate de tovarăși.

În numele comitetului conducător central conchemător tov. Carol Vantuș, salută delegații congresului și recomandă de președinți și notari ai congresului pe următorii tovarăși:

Președinți: Alexandru Garbai, Francisc Clarie (Budapesta), Francisc Darvas (Solnoc) și Gabor Jóna (Pécs).

Notari: Gabor Schwartz (Budapesta) și Carol Tamásy (Miskolcz).

Astfel s'a ales conducerea congresului.

După asta membri Societății de cântări, au intonat imnul muncitoresc revoluționar (Sus socialiști!...), după care și-a ocupat locul presidiul congresului.

Iar după cetirea salutărilor sosite congresului

În numele comitetului central conchemător

alesul președinte tovarășul

Alexandru Garbai, care între altele arată, că congresul de față, s'a adunat între cele mai grele împrejurări. Între grele împrejurări pentru aceea, de oare-ce luptele fiecărui partid democratic să schimbe astfel, după-cum e starea economică, precum după-cum se află relațiunile in- și externe ale țării.

Să ocupă apoi cu marea chemare ce o are congresul de față, precum arată situațiunea politică și economică a acestei țări. Apoi mulțumește delegaților în numele seu și al presidiului ales, pentru încrederea pusă în ei, pentru a conduce congresul și roagă pe delegați ca să se poarte conform regulilor prescrise în regulament, ca să nu facă greutăți presidiului.

Ear la urmă spune, nu pot să trec cu vederea, ca să nu salut pe aceia, cari s'au reprezentat din străinătate atât personal cât și prin scrisori la desbaterile noastre. În persoană s'a prezentat comitetul central al partidului socialdemocrat din Austria, prin vechiul și dragul nostru prietin, tovarășul L. Winarsky (Să trăiască!) Partidul socialdemocrat socialdemocrat german, salută congresul prin scrisoare, tot asemenea am primit o scrisoare mai lungă de salutare, din partea tovarășilor din America.

În numele partidului socialdemocrat din Austria.

ia cuvântul tovarășul

L. Winarsky, deputat în reichsrath-ul austriac, care în primul rând predă congresului salutul partidului frățesc socialdemocrat din Austria, precum a tovarășilor austriei, apoi urmează: Cu cea mai mare băgare de seamă privim la grelele lupte ce le întâmpinați zilnic din partea guvernărilor coaliționisti actuali. Dar mai cu seamă privim la acea luptă ce o duceți, — pe care noi deja o am eluptat —, pentru câștigarea votului universal și secret. Noi muncitorii privim la votul universal, ca la cea mai importantă întrebare. Pentru aceea

nu trebuie să vă speriați de fărâdelegile ce le comite coalițiunea față de DVoastră, cu atât mai mult să luptați, să arătați, că nu vă sinchisiți de ei și luptați înainte, tot așa de energie și cu bărbăție după-cum ați luptat până acum, acestea le cerem dela voi, nu numai în interesul proletariatului ci și în interesul Monarhiei.

Apoi spune: Ceea-ce a promis Regele Ungariei înainte de asta cu 3 ani poporului ungar, Impăratul Austriei a și dat poporului seu astric, *votul universal și secret*, deci Regele Ungariei nu ar fi permis să gândească altfel, decât după-cum gândește Impăratul Austriei.

Iar la urmă să ocupă cu organizațiunile culturale ale muncitorimeii din Ungaria, pe cari tot mereu le persecutează guvernății coaliționali și spune ca să ție laolaltă puternic și se lupte cât se poate de energie contra acestei oligarhicii și declară, că proletariatul austriac are să fie solidar și are să de-a ajutor întru-cât le va sta în putință, proletariatului ungar, în lupta pentru cucerirea drepturilor sale. (Aplause viforoasă.)

Vorbirea e tradusă din nemțește în ungurește de tov. **M. Buchinger**.

In numele partidului social-democrat din Bosnia

salută congresul tovarășul

Carol Kopácsi, care zice: Nu de mult de când Bosnia și Ertegovina sunt anectate la Monarchia Austro-Ungară, și deja să și plănuiește un drept de vot astfel, din care eschide cu desăvârșire muncitorimea. Dorința domnitorilor ar fi, ca parlamentul să fie un parlament clerical, care să fie compus astfel:

Să fie aleși 26 de preoți turci, 13 sârbi, 27 romano-catolici și 2 jidani (*Ticăloșie!*) care parlament va sta la un nivel mai josnic decât al Ungariei. (Strigă-te: *Nu se poate!*) Partidul socialdemocrat bosniac, va lupta energie contra acestui fapt rușinos, și va lua învățături dela proletariatul ungar, așa, căci când va fi timpul ca să izbucnească *greva generală*, atunci și partidul bosniac își va lua partea.

Urmează apoi cetirea epistolelor sosite, din partea partidului socialdemocrat din Germania, precum din partea tovarășilor din America, cari salută discuțiile congresului, precum indemnarea proletariatului ungar la luptă crâncenă înainte, contra oligarhiei coaliționiste.

După aceea să înaintează lista cu candidații

comitetelor congresuale,

cari se compun astfel:

Comitetul de justificare: *Iuliu Horowitz, Mihail Széll, Bernat Frankl* (Budapesta), *Iosif Schneff* (Nagykanizsa), *Bela Wajdits* (Pozsony), *Iuliu Pósz* (Segedin) și *Anton Jurisics* (Zombor).

Comitetul de candidare: *Samuil Propper, Maurice Preusz, Alexandru Radi* (Budapesta), *David Fleischer* (Szabadka), *Iosif Szabó* (Pécs), *Iuliu Handler* (Debretin) și *Max Kovács* (Kaposvár).

Comitetul de scrutiniu: *Kalman Hadz, Kalman Kardics* (Budapesta), *Francisc Varga* (Arad), *Weisz Dezsó* (Salgótarján) și *Iosif Kállai* (Resița).

Comitetul de apelațiuni: *Ladislau Kitajka, Marioara Gardos, Sigismund Schubert* (Budapesta), *Stefan Dudás* (Eger) și *Carol Barta* (Brașov).

Urmează apoi punctul prim al ordinii de zi:

Darea de seamă a comitetului conducător central,

pe care îl referență tovarășul

Mano Buchinger, care într-o vorbire mai bini de-o oră, arată toate greutățile ce a avut de întâmpinat și prin cari a trecut partidul nostru anul trecut. Arată toate nedreptățile comise de guvernății coaliționisti față de partid, față de organizațiunile muncitorești, precum față de întreaga muncitorime a acestei țări. Apoi spune, că darca de seamă a partidului central a fost

și în broșură tipărită deschilinit și se estinde pe 48 pagini, deci crede, că fiecare dintre tovarăși o fi cetit-o și din ea pot vedea clar și lămurit, negru pe alb, toate acele greutăți ce le-a avut de întâmpinat partidul nostru socialdemocrat. Dar mai cu seamă în acel moment, când tovarășul Buchinger a protestat energie, contra brutalității autorităților budapestane, când cu chestia din strada Luiza dela 13 Octomvrie, poliția a deținut pe mai mulți tovarăși, a căror păcat nu a fost altceva, decât, că au fost membri ai comitetului conducător al secțiunii partidului socialdemocrat din cercul al VIII-lea. (Strigăte viforoase: *Ticăloșenie! Rușine! Trăiască Frölich!* Viforul a durat un timp îndelungat.) Apoi se ocupă cu propunerile înaintate congresului, precum cu foile partidului.

Apoi trece la luptele ce le-a dus partidul în interesul *votului universal și secret*, precum dă darea de seamă dela conferința ținută din partea tovarășilor austriaci în Viena, cu privire la *votul universal din Ungaria*, la care a fost invitat și partidul nostru, împreună cu organizațiunile sale regnicolare ale naționalităților din Ungaria.

Apoi iar trece și arată o nouă brutalitate a autorităților budapestane, cari cu ocaziunea demonstrațiunii dela 8 Octomvrie anul trecut a deținut iarăși o mulțime de tovarăși, maltratându-i și persecutându-i într'un mod neomenos și dintre cari, încă și azi zac tovarăși nevinovați în beciurile, închisorilor polițienești (*Nou vifor! Rușine! Tălhărie!* și altele, de să zguduia sala.)

Apoi arată mârșăveniile coalițiunii, cari cu ori-ce preț au dorința *de-a falsifica dreptul de vot universal și secret* prin *votul plural*, — însă zice — muncitorimea la tot cazul nu se va lăsa înșelată și va lupta cu energie și bărbăție pentru cucerirea drepturilor sale.

Iar la urmă arată reușita grevei politice în masse dela 31 Decemvrie 1908 și cere ca congresul să-i ia la cunoștință darea de seamă.

In numele comisiunii de verificare

cază tovarășul

Jenő Horowitz, care spune, în urma verificării mandatelor am găsit, că la acest congres s'a reprezentat Budapesta cu 85 de organizațiuni prin 133 de delegați, provincia cu 69 de organizațiuni prin 77 delegați. Afară de aceștia, comitetele regnicolare ale naționalităților prin 5 delegați. Laolaltă 157 de organizațiuni prin 215 delegați.

In numele comitetului de control

referență tovarășul

Francisc Kittel, în ungurește și nemțește, care declară, că atât finanțele cât și protocoalele le-a găsit în cea mai mare ordine, afară de asta declară, că în anul trecut s'au adus înaintea comitetului de control 19 diferite cazuri, dintre cari 17 s'au realizat însă două au rămas pe viitor.

(Urmare în „Glasul Poporului“).

RĂVAȘ.

1-ii Maiu.

Ziua de întâiu Maiu e sârbătoarea Muncii. Această zi e sârbătorită de întreaga lume proletară. În această zi munca odichnește. Muncitorimea demonstrează pentru drepturile sale.

Deci, frați Români! Sârbătoriți această zi, adevă ziuă de 1-ii Maiu!

Alegere de deputat în Asia...

În Lunia trecută prin ajutorul jandarmilor, notarilor, solgăbirăilor s'a ales un deputat maghiar în cercul Bazinului: Ochoba Agoston cu numele, și care se declara de membru al partidului popular. Numai așa se poate spune: s'a făcut un deputat, pentru-că aceea ce fac astăzi autoritățile ma-

ghiare față de candidații naționalităților, cu nici un preț nu putem spune, că alegere a fost.

După-cum a scris corespondentul foaiei noastre *Népszava*, că în decursul alegerii, toate comunele erau încărcate cu jandarmi, și soldați, iar solgăbirăul a dat poruncă jandarmilor, *ca pe toți aceea, cari vor împărți foi volante contra lui Ochaba, sau vor agita contra lui, pe aceea cu patul puști să-i conducă afară din comună.*

Trei muncitori dela căile ferate, au dat o foaie volantă, în care descria mișelile coaliționistilor, îndreptate contra poporului din țară, atrag atențiunea muncitorilor dela căile ferate, asupra coaliției, care ia băgat în lanțurile robiei, prin pragmatica căilor ferate, să nu voteze nici cu *Milan Ivanka*, dar mai puțin cu *Ochaba* candidatul coaliției, care e contrară poporului.

Această foaie volantă a fost împărțită de trei muncitori, însă când jandarmii au văzut asta, momentan a prins pe acei muncitori, și ia dus la solgăbirău, care a primit pe jandarmi cu următoarele cuvinte: *De ce nu i-ați omorât pe mișelii aceștia, dacă mai dați peste astfel de mișei, loviți așa în cap cu patul puștii, să crepe.*

De aci au fost conduși muncitorii la procuratură, unde tot cam în acest mod au fost primiți.

Ear în contra solgăbirăului se va înainta proces, ca în contra unui, care îndeamnă jandarmeria a comite crime.

După astfel de împrejurări e mirare, că totuși s'a găsit 636 de martiri, cari au avut curajul de a vota cu Ivanka naționalist, pe când Ochaba popular, a primit 969 de voturi, cari au fost câștigate pe seama lui, prin corupție, terrorism etc.

Deci în parlamentul coaliționist va fi cu un mameluc mai mult. Asta-i oglinda alegerilor de deputați din Ungaria, a! par-don, Asia...

*

Acesta-i deja al doilea cerc luat din mâ-nile naționalistilor. Un cerc dintre Români, al doilea dintre Slovaci, unul Oravița, al doilea Bazin. Amândouă puternice naționaliste. Și pentru-ce li-s'a luat? Am putea scrie mii de rânduri, dar nu e lipsă, numai pe scurt.

În primul rând partidul naționalităților și-a pus și-si pune mare sprijin în popi și învățători. Apoi zău cu popii nu o să mai meargă departe, iar învățătorii urmează pe popi. Ei nu-s convinși, dar nici nu voesc a fi convinși de naționalism, *convingerea lor e banul*. Și statul deja s'a îngrijit ca să-i prindă pe seama sa, prin proiectul congresului, primit din partea parlamentului mai săptămânile trecute.

Deci cu timpul, când toți preoții vor ajunge de-a primi congrua, în acel moment toți se vor răcii de naționalism, *săculețul lor, e căpetenia*.

În al doilea rând, partidul naționalităților nu luptă cu o mai mare energie, decât până acum.

Noi atât avem de obiectat, ca să lupte pe o bază mai democratică, lașe popi la o parte, că și așa n'are să se folosească de ei, să organizeze ei poporul pe baze politice sănătoase și atunci nu se vor mai face astfel de alegeri, ca la Oravița și Bazin.

Simțul de câștig al clericalismului.

O foaie clericală scrie următoarele:

„În urma solitarii cercurilor politice din Munkács făcute cătră episcopul greco-catolic Firezák Gyula de acolo, ca să împreune calendarul Julian, cu cel Gregorian. Episcopul s'a învoit la asta, însă cere în schimb dela guvern, ca să egalizeze plățile preoților greco-catolici, care până acum și așa s'au făcut multe neplăceri între preoți și popor.

În urma aceasta statul ar plăti cu bani gata plata preoților și cu începerea anului viitor, preoțimea va ținea sârbătorile după calendarul Gregorian.“

Ce murdării sunt în stare de-a comite ciuhașii (popii), când e vorba de bani. Aici numai există simț religios și simț după câștig.

Religia îi religie, creadă proștii, însă căpetenia popilor — e bunul.

Ei predică de post, și mănăcă de dulce, predică apă, și beau vin. Cât de ușor a schimbat episcopul Firezák calendarul pentru bani, iar poporului o să-i țină o predică, din care o să iese piciorul de cal — voința Dumnezească a fost această schimbare a calendarului.

Și statul, când e vorba de ciuhe, îi acolo cu sprîjinul, pentru-că aceștia sunt propagandiștii întunerecului, dar când e vorba de școale, de lumină, statul face din umeri și — promite.

Una să ne fie devisa: *Jos clericalismul!*

Calvarul muncitorimei.

Soartea muncitorimei, sau mai bine zis a clasei proletare, nu o putem numi altcum decât un — calvar.

Lucru știut este, că locul de schingiuire a lui Christos, a fost calvarul. Tot asemenea, suferințele, lipsele și durerile clasei proletare încă nu-s alteeva decât un — calvar. Acest calvar al muncitorimei, al clasei proletare, nu e lipsă al cetii din cărți, broșuri sau din jurnale, ci le putem vedea, numai ochi să avem, să vedem, mizeria cea neagră, urechi să avem și să auzim durerile, vătăturile aceluia, cari să vaită de foame, de frig.

Priviți numai în jururile voastre, și atunci veți putea vedea, calvarul vostru.

Veți vedea, cum copiii voștri sunt desbrăcați, desculți, flămânzi, fără carte, fără cultură, că nu vi-s'ajunge, din plata mizerabilă ce-o aveți, a-i îmbrăca, a-i încălța, a-i sătura, a-i învăța, a-i cultiva.

Priviți în jurul vostru și veți vedea, bordeiele voastre despoiate, vă amenință cu dărâmare, un vânt puternic, și-ați rămas fără adăpost.

Priviți în jurul vostru, la animalele de casă, cari mai aveți, slabe, prăpădite, ca vai de ele, cum de multe-ori și ele, cu voi alături zbiară sau urlă a pustiu de foame, alături de voi.

Priviți în jurul vostru, și veți vedea boalele cum bântue în familiile voastre, mai mult devenite în urma mâncărilor stricate, mucegăiate, căci foamea nu vă întreabă, dacă n'aveți mai bun, mâncați cei rău. Iar ajutor la boale nu aveți, sau, că nu-i medic în comună, sau n'aveți bani de-a aduce medic, așa că pieriți ca niște . . .

Iar la urmă priviți-vă voi înșiși pe voi, și pe femeile voastre, și atunci vă veți vedea numai în ce stare vă aflați, într'o stare de deplâns, uscați de slabi, galbini și cărunți de boală, gânduri și de chinuri, flămânzi, rupți, zdrențoși, goli, alături de copiii voștri.

Iată, aceste toate mai sus amintite și am mai putea aminti încă multe înainte, oare nu le-am putea numi cu drept cuvânt de — calvarul muncitorimei?

Cum să nu! Pentru-că cele mai sus înșirate, sunt cu privire la starea mizeră în care se află clasa proletară.

Și oare pentru-ce toate astea, căci doar voi munciți, voi vă chinuiți, voi produceți, voi scoateți obiectele pretioase din ocnele, iadurile pământului, voi arăți, voi sămănați, voi trecați, voi prelucrați ferul, lemnul, pielea, ștufa, voi ridicați și zidiți palate, voi faceți totul și alții nimic, voi în schimb n'aveți nimic și alții au totul.

Vedeți acesta-i sistemul societății putrede de azi.

Munca e despoiată din toate punctele de vedere. Pe ia o ține clasa stăpânitoare, feudal-capitalistă, pentru de a produce aceea, de ce ea are lipsă, iar în schimb, o aruncă în neagra mizerie, precum o despoaie și de drepturile sale.

Însă la toate acestea și muncitorimea poartă o mare vină. Și aceea e, că se lasă a fi într'un astfel de mod exploatată, subjugată, persecutată din partea unor oameni, cari sunt foarte puțini la număr. Până-când în muncitorime, în proletariat există puterea, ei sunt milioanele, pe când apăsătorii, abia în mii se pot socoti.

Muncitorimea, clasa proletară, trebuie să caute înainte de vreme a se înfrăți unii cu alții, a se organiza pe baze socialdemocrate internaționale, și așa să poată duce lupta contra clasei stăpânitoare, feudal-capitalistă, pentru cucerirea drepturilor ei, precum să-și pretindă sus și tare, după muncă cinstită, o plată cinstită, din care să poată trăi, un traiu omenesc împreună cu familia sa.

Ci clasa de sus trebuie să se gândească și să țină cont de aceea, ca să nu aștepte ca pe popor din toate părțile, foamea să-l răscole, că atunci va fi vai și amar de ei. Să nu-și mai pună așa mult sprîjinul în militarism, că și acela o să-și înceapă a cunoaște chemarea veacului . . .

Nu pot să trec cu vederea, ca să nu citez vre-o câteva rânduri din poezia „Noi vrem pământ“ scrisă de George Coșbuc, care pe sfârșite zice:

Când nu vom mai putea răbda
Când foamea ne va răscula,
Christoși să fiți, nu veți scăpa
Nici în mormânt.

Și ca să nu așteptăm, ca să ne potolim foamea prin o răscoală, ca să ne mai vărșăm sângele, de aceea e mare lipsă după-cum am spus și mai sus, de a ne organiza pe baze socialdemocrate internaționale, să nu fie un muncitor român sau de altă naționalitate, ca să nu fie membru al organizațiilor sau secțiunilor muncitorești, și atunci, dacă tabăra noastră va fi destul de puternică, în acel moment, când vom porni lupta contra reacționarismului, lupta noastră cu siguranță va fi triumfătoare, vom înlocui calvarul, iadul, mizeria și suferința prin raiu pe pământ, precum prin o viață mai bună și mai fericită.

Una să ne fie devisa: *Să ne organizăm!*

A. C.

In memoria celor uciși.

Acest articolăș îl scoatem din numărul festiv al foaiei sore din București „România Muncitoare“ care a apărut la 5 Aprilie și despre care am vorbit și noi în numărul nostru trecut; că a fost confiscat din partea călăilor „liberali“ ce stau azi la cârma țării Românești, ca să nu li-se dea din nou pe față, cruzimile făcute de ei, în primăvara anului 1907, omorând 11.000 de țărani români. Urmează:

„Nici năvălirile barbarilor, nici stăpânirea slavonă, nici epoca fanarioților, nici stăpânirea turcească, nici năvălirile vije-liose ale tătarilor, ale rușilor, ale austriacilor sau ale ungarilor — n'au lăsat atâtea pustiuri și atâtea jale în urma lor, cât a lăsat urgia național-liberală în primăvara anului 1907.

Clasa stăpânitoare a țării românești a scris în acel an istoria îndurerată, înecată în întunec și în sânge, a poporului român, cea mai îndurerată, cea mai grozavă, cea mai însângerată pagină.

Crima este cu atât mai mare și de neertat, cu cât ea singură era vinovată de făptuirea acelor răscoale. De zeci de ani de zile ea a supt puterea de muncă și de viață a țărâniei. De zeci de ani de zile politica ei risipitoare și disprețuitoare pentru cel mic, a îngrămadit birurile, nevoile, osânde, batjocura administrației și curței, neștiința și bolile, pe spinarea țaranului. El nu mai avea cuvânt în țara lui. Lipsit de drepturi, lipsit de lumină, lipsit de o îndreptare sănătoasă, el n'a mai putut să-și verse amarul năduf ce-i năbușea sufletul, decât apucând drumul revoltei. Dar când

împins de nemernicia liberalo-conservatoare, îndemnat pe subț ascuns și de unii și de alții, a apucat acest drum, clasa stăpânitoare, singură vinovată, s'a năpustit cu armata pusă pe picior de războiu, ca să pedepsească pe aceia cari erau singuri victimele ei.

Cruzimea cu care a bombardat și nimitcit satele, a pus la rând și împușcat pe țărani, au dat foc avutului lor, a schingiuit și bătut pe femei, pe bătrâni, pe copii, a executat pe nevinovați după ordinele arendașilor și proprietarilor, a stâlcit și ucis în bătai cu funia udă, a ucis în închisori, a aruncat în Dunăre, a vârat în ocne, — cruzimea aceasta înfiorătoare, ne arată ce prăpastie adâncă există între clasa conducătoare și poporul muncitor din ori-ce țară.

Ea ne mai face în acelaș timp să bănuim cât de numeroase vor fi fost uciderile. Cifra de 11.000 pe care au admis-o mai toți și de care par a fi satisfăcuți și guvernantați este, cu siguranță, departe de adevăr. Șrapnelele cu sute de gloanțe, tunurile cu repetiție, arma Manlicher, carabinele, baionetele și toate celelalte mijloace de măcel și de omor, — au măturat fără îndoială, în cele peste două săptămâni de represiune mult mai mulți țărani, cari n'aveau ca arme de apărare decât tot nelipsitele și robitoare unelte de muncă. Asasinii au luat măsuri ca să nu se poată afla această cifră. De satele bombardate, de câmpurile de măcel, de locurile de execuție nu se putea apropia nimeni.

Armata cuceritorului Carol lua toate măsurile ca nici măcar urma locurilor de îngropare să nu se poată cunoaște.

Dar, de bunăseamă, că peste 20.000 de țărani au picat jertfă războiului și nemerniciei stăpânitoare, adică întreit s'au împătrit, cât au căzut la 1877 în războiul cu turcii.

Martiri! Unde sunt mormintele voastre? Copilașii voștri galbeni de boală, soțiile voastre slabe, părinții voștri îmbătrâniți de nevoi, v'au găsit gropile în care v'au aruncat netrebnicii? Vin ei în faptul serii, Sâmbăta, după muncă, să plângă pe mormintele voastre și din respirația pământului frământat cu sânge să-și întărească sufletele și voința? S'au poate, că de-asupra voastră plugul boeresc răstoarnă brazda, ca să crească păpușoaiile și grânele, îngrășate cu sângele vostru?

Deci de martirii din 1907, trebuie să ne amintim de-apururi. Deși lupta lor a fost dusă pe căi greșite, totuși scopul luptei era mare și sfânt. Viață, pământ, libertate și dezrobire urmărea ea.

Să ne descoperim cu evlavie la amintirea acestor eroi necunoscuți. Sufletele noastre să n'aibă odichnă până-ce nu vor ajunge să îndrumeze țărâniea, poporul întreg muncitor, pe căi drepte și sănătoase, pentru-ca pe aceste căi țărâniea să dobândească ceea-ce urmăreau martirii ei din 1907: pământ și libertate.

Cu ocaziunea publicării acestui articol, poate vedea muncitorimea română din Ungaria, ce muncă hohorească, a comis guvernantații „României libere“, în primăvara anului 1907, față de țărani români, față de frații noștri Români. S'a ucis român pe român, la poruncă românească. O astfel de istorie, atât de îngrozitoare, atât de barbară, chiar după-cum spune autorul articolului la început, nici pe timpul năvălirilor barbare nu s'a pomenit. Deci și muncitorimea română din Ungaria, va păstra memoria martirilor picați jertfe, în urma războiului călăilor guvernantați români.

Muncitorii români din Budapesta țin întruniri și conferințe științifice, serate literare, în fiecare Duminică seara la orele 8, în sala ospătăriei Hotel: Marton, VII, Huszár-utza Nr. 10. colț cu Szegegyház-tér.

